

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
кафедра права Європейського Союзу

Узгоджено:

Проректор з наукової роботи

_____ А.П. Гетьман

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Міграційне право Європейського Союзу»

(варіативна)

Рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий рівень

Ступінь вищої освіти – доктор філософії

Галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність – 293 «Міжнародне право»

Харків – 2020

Силлабус навчальної дисципліни «**Міграційне право Європейського Союзу**»:
галузь знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальність 293 «Міжнародне право», третій
освітньо-науковий рівень (доктор філософії)

Розробник:

Анакіна Тетяна Миколаївна

доцент кафедри права Європейського Союзу, кандидат юридичних наук,
доцент

Програма була введена в дію наказом ректора Національного
юридичного університету імені Ярослава Мудрого № 119 від 30.06.2016 р.

Перезатверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу
протокол № 2 від 15.09.2020 р.

Завідувач кафедри _____ Яковюк І.В.

Зміст

1. Вступ	4
2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни	7
3. Вимоги викладача	11
4. Контрольні заходи результатів навчання.....	13
5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів	14
6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів	16

1. Вступ

Назва навчальної дисципліни	Міграційне право Європейського Союзу
Вид навчальної дисципліни	Варіативна
Викладач	Анакіна Тетяна Миколаївна, доцент кафедри права Європейського Союзу, кандидат юридичних наук, доцент
Контактний телефон	057-704-05-39
E-mail	t.m.anakina@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. Вул. Динамівська, 4, ауд. 810.
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 226 010 0873, код доступу: 0f19iF

2. Ціллю навчальної дисципліни «Міграційне право Європейського Союзу» є надання аспірантам поглиблених теоретично-методологічних знань у сфері правового регулювання міграційних процесів, що відбуваються у межах зовнішніх та внутрішніх кордонів ЄС.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни відповідно до її знаннєвої компоненти і дидактичної структури є: засвоєння системи міграційного права ЄС, його джерел та принципів; організаційно-правового механізму забезпечення міграційного права ЄС; міграційних прав громадян ЄС і членів їхніх сімей; правового регулювання перетину зовнішніх і внутрішніх кордонів ЄС громадянами третіх країн; особливостей Шенгенського асquis ЄС; правових засад спільної політики притулку ЄС; актуальних проблем протидії і боротьби з незаконною міграцією в праві ЄС; правового регулювання співробітництва України та ЄС у міграційній сфері тощо.

2. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньо-наукової програми:

а) навчальна дисципліна «Міграційне право Європейського Союзу» належить до циклу дисциплін вільного вибору аспіранта;

б) при вивченні цієї дисципліни використовуються знання, отримані з наступних дисциплін – «Організація та методологія наукових досліджень», «Актуальні проблеми міжнародного публічного права»;

в) основні положення навчальної дисциплін мають застосовуватися при підготовці дисертаційного дослідження.

4. Опис навчальної дисципліни

– кількість кредитів ЄКТС – 7;

– загальна кількість годин – 210, у т.ч. лекції – 30 год., практичні заняття – 30 год., самостійна робота – 150 годин;

– термін викладання – 4-й семестр.

5. Перелік предметних компетентностей здобувача вищої освіти

Предметні компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті освоєння навчальної дисципліни:

ПК – 1. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в сфері міграційного права ЄС, зокрема, пов'язані з темою дисертаційного дослідження, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.

ПК – 2. Готовність використовувати концептуальні та методологічні знання в дослідженнях, що пов'язані із проблематикою права Європейського Союзу і міжнародного права.

ПК – 3. Здатність до критичного аналізу, оцінки і синтезу нових та комплексних ідей із міграційного права ЄС.

ПК – 4. Здатність до визначення системи міграційного права ЄС, його джерел, принципів, сфери дії та особливостей застосування у правопорядках держав-членів.

ПК – 5. Здатність до критичного аналізу, тлумачення та оцінки Шенгенського *acquis* ЄС.

ПК – 6. Здатність вільного використання правової термінології у сфері міграційного права ЄС, зокрема, при дослідженні регламентів і директив Європейського Парламенту та Ради ЄС, рекомендацій Європейської Комісії та інших установ ЄС, практики Суду Справедливості.

ПК – 7. Здатність до визначення правової природи механізмів імплементації міжнародно-правових зобов'язань України у сфері міграційного права у національну правову систему на основі міжнародних угод, укладених із Європейським Союзом.

У результаті освоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен демонструвати наступні результати навчання:

РНС НД – 1.1. Наявність поглиблених наукових та практичних знань про особливості новітніх теорій, концепцій, підходів щодо розуміння сутності міграційного права ЄС.

РНС НД – 1.2. Вміння застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи у дослідженнях, що пов'язані з міграційним правом ЄС.

РНС НД – 1.3. Вміння застосовувати комплексні та міждисциплінарні підходи у дослідженнях, що пов'язані з регулюванням міграційних процесів у праві ЄС.

РНС НД – 2.1. Вміння працювати з іноземними базами даних щодо діяльності установ ЄС, інформацією про результати їхньої діяльності в офіційних щорічних звітах; архівами, довідниками, фаховими періодичними виданнями, збірниками наукових статей, монографіями, дисертаціями та іншими джерелами.

РНС НД – 2.2. Вміння проводити аналіз практики Суду Справедливості ЄС у сфері міграційного права в процесі підготовки дисертаційного дослідження.

РНС НД – 2.3. Вміння тлумачення різноманітних джерел права Європейського Союзу у сфері міграції.

2. Анотація програми та основні модулі навчальної дисципліни

2.1. Анотація програми навчальної дисципліни

Курс навчальної дисципліни «Міграційне право Європейського Союзу» спеціальності 293 «Міжнародне право» розрахований на освоєння аспірантами поглиблених теоретично-методологічних знань щодо дослідження закономірностей правового регулювання міграційних процесів у праві Європейського Союзу. Завданнями навчальної дисципліни є: засвоєння актуальних теоретико-правових проблем щодо системи міграційного права ЄС, його джерел та принципів; організаційно-правового механізму забезпечення міграційного права ЄС; міграційних прав громадян ЄС і членів їхніх сімей; правового регулювання перетину зовнішніх і внутрішніх кордонів ЄС громадянами третіх країн; особливостей Шенгенського acquis ЄС; правових засад спільної політики притулку ЄС; актуальних проблем протидії і боротьби з незаконною міграцією в праві ЄС; правового регулювання співробітництва України та ЄС у міграційній сфері тощо.

Модуль 1. Загальні засади міграційного права ЄС

Історико-правові засади становлення та розвитку міграційного права ЄС. Встановлення і розвиток співробітництва між державами-членами у міграційній сфері з моменту створення Європейського співтовариства вугілля і сталі до набуття чинності Лісабонського договору 2007 р. Актуальні проблеми міграційного права ЄС на сучасному етапі.

Основні підходи щодо сутності міграційного права ЄС. Джерела міграційного права ЄС. Межі законодавчих повноважень держав-членів. Правове регулювання міграційних прав на національному рівні.

Організаційно-правовий механізм забезпечення міграційного права ЄС. Повноваження інституцій ЄС у міграційній сфері. Повноваження органів та агенцій ЄС у міграційній сфері (Європейського омбудсмена, Європейської

агенції з фундаментальних прав (FRA), Європейської агенції з прикордонної і берегової охорони (FRONTEX), Європейського офісу з підтримки притулку (EASO), Агенції ЄС з питань правоохоронного співробітництва (EUROPOL), Європейської агенції з питань співробітництва у кримінальному правосудді (EUROJUST).

Шенгенське право. Шенгенський кодекс про кордони (Регламент 2016/399). Перетин зовнішніх кордонів та умови в'їзду. Прикордонний контроль на зовнішніх кордонах та умови відмови у в'їзді. Перетин внутрішніх кордонів. Перевірки на внутрішніх кордонах. Тимчасове встановлення прикордонного контролю на внутрішніх кордонах: підстави, процедура і тривалість.

Модуль 2. Міграційні права окремих категорій осіб

Міграційні права громадян ЄС та членів їхніх сімей. Обмеження міграційних прав, що можуть застосовуватися до громадян ЄС і членів їхніх сімей: підстави, порядок застосування і процесуальні гарантії.

Міграційні права громадян третіх країн, що проживають на постійній основі в ЄС. Умови та порядок набуття довготермінового резидентського статусу. Скасування або втрата довготермінового резидентського статусу. Особливості проживання в іншій державі-члені. Умови проживання громадян третіх країн та членів їхніх сімей.

Міграційні права громадян третіх країн, що прибувають до ЄС для короткочасних туристичних подорожей. Загальна характеристика Візового кодексу ЄС (Регламент 810/2009). Процедура та умови отримання візи. Компетентні органи держав-членів. Процедура звернення за отриманням візи, необхідні документи. Анулювання та відкликання візи.

Міграційні права громадян третіх країн, що прибувають до ЄС з метою навчання, здійснення наукових досліджень та роботи. Директива 2016/801.

Директива 2011/98/ЄС. Міграційні права окремих категорій працівників. Директива 2009/50/ЄС. Директива 2014/36/EU. Директива 2014/66/EU.

Особи, яким надається міжнародний захист у праві ЄС. Правовий статус шукачів притулку у праві ЄС (Директива 2013/33/EU). Правовий статус біженців у праві ЄС (Директива 2011/95/EU). Правовий статус осіб, яким надано додатковий захист, у праві ЄС (Директива 2011/95/EU). Правовий статус осіб, яким надається тимчасовий захист, у праві ЄС (Директива 2001/55/ЄС). Критерії і механізми визнання держави-члена, відповідальної за надання міжнародного захисту в праві ЄС (Регламент 604/2013 («Дублін III»)).

Модуль 3. Міжнародне співробітництво у сфері міграції за участі ЄС та його держав-членів

Співпраця держав-членів ЄС з питань протидії і боротьби з нелегальною міграцією. Захист жертв злочинів та протидія експлуатації нелегальних мігрантів у праві ЄС. Попередження і боротьба із торгівлею людьми у праві ЄС (Директива 2011/36/EU). Права жертв злочинів у праві ЄС (Директива 2012/29/EU, Директива 2017/541/EU). Санкції проти працедавців нелегальних мігрантів у праві ЄС (Директива 2009/52/ЄС). Поняття та процедура реадмісії осіб у праві ЄС (Директива 2008/115/ЄС, Регламент 2018/1860).

Співпраця ЄС з третіми країнами та міжнародними організаціями у міграційній сфері. Співпраця з третіми країнами у візовій сфері. Співпраця ЄС та його держав членів з питань притулку. Співробітництво з Міжнародною організацією з питань міграції та Управлінням Верховного комісара ООН у справах біженців. Угоди про реадмісію. Місії ЄС та спільні операції.

Співробітництво України та ЄС у міграційній сфері. Співпраця України та ЄС у міграційній сфері за Угодою про асоціацію 2014 р. Правові засади регулювання візових відносин між Україною та ЄС. Правові засади безвізового режиму України та ЄС. Співпраця України та ЄС з питань міграції, притулку та управління кордонами. Співпраця України з EUAM, EUBAM, FRONTEX.

2.2. Основні модулі навчальної дисципліни

№	Модуль/назва	Кількість Кредитів ЄКТС	Всього годин	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота здобувачів
				Лекції	Семінарські заняття	
1.	Модуль 1. Загальні засади міграційного права ЄС	2	60	10	10	40
2.	Модуль 2 Міграційні права окремих категорій осіб	2.5	75	10	10	55
3.	Модуль 3. Міжнародне співробітництво у сфері міграції за участі ЄС та його держав- членів	2.5	75	10	10	55
Разом	3	7	210	30	30	150

3. Вимоги викладача

При вивченні дисципліни «Міграційне право Європейського Союзу» використовуються наступні форми освітнього процесу: навчальні заняття; виконання індивідуальних завдань; самостійна робота; контрольні заходи. Основними видами навчальних занять є: лекція; практичне, індивідуальне заняття.

Лекція – основна форма проведення навчальних занять, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція повинна передувати усім названим формам освітнього процесу. Типи лекцій (інформаційна, проблемна, оглядова, лекція-дискусія, лекція-бесіда, презентація) запроваджуються викладачем. Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, який охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни.

Практичне заняття – форма навчального заняття, за допомогою якої викладач організує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання аспірантами відповідно сформульованих завдань. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок аспірантів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю аспірантів, вирішення завдань з їх обговоренням, виконання контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Практичне заняття спрямовані на закріплення і поглиблення знань з основних тем навчальної дисципліни, засвоєння основних понять і категорій інституційного механізму ЄС, залучення аспірантів до активної навчально-дослідної діяльності, формування правового мислення, набуття вмінь самостійно здійснювати аналіз установчих актів ЄС, актів, прийнятих інституціями, регламентів роботи та щорічних звітів, застосовувати доктринальні положення при підготовці дисертаційної роботи.

Оцінки, отримані аспірантами за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні суми балів поточного контролю з даної навчальної дисципліни. Відвідування практичних занять є обов'язковим для аспірантів.

З додаткових запитань можна отримати консультацію на кафедрі.

4. Контрольні заходи результатів навчання

Контроль знань в рамках навчальної дисципліни здійснюється з урахуванням бально-рейтингової системи

4.1. Розподіл балів між формами організації навчального процесу і видами контрольних заходів

лекції – 0 балів;

практичні заняття – 15 балів;

виконання завдань самостійної роботи – 10 балів;

педагогічний контроль (Модуль №1, Модуль №2 і Модуль №3) – 5 балів
x 3 = 15 балів;

іспит – 60 балів.

Разом: 100 балів.

Підсумки педагогічного контролю проставляються в відомості по накопичувальним принципом і є підставою допуску до іспиту. Якщо здобувач набрав протягом семестру за підсумками рубіжного та поточного контролю менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни, то він до іспиту не допускається.

4.2. Шкала підсумкової оцінки знань здобувачів

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється в залікову книжку відповідно до такої шкали

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮАУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79

D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язкий повторний курс		1 – 34

4.3. Методи педагогічного контролю

Традиційні методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, розв’язання практичних завдань тощо;
- методи письмового контролю: розв’язання тестових завдань, контрольні роботи, есе у рамках запропонованих тем тощо;

Інноваційні методи:

- портфоліо, есе тощо;

Методи самоконтролю:

- уміння самостійно оцінювати свої знання, peer review тощо.

5. Показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів

Зміст самостійної роботи, як виду поза аудиторної роботи аспіранта визначається програмою навчальної дисципліни «Міграційне право Європейського Союзу», методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Під час цієї роботи аспірант повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, джерела права Європейського Союзу, практику Суду ЄС відповідно до тем навчальної дисципліни. Також важливе значення має вивчення матеріалу, який викладений у підручниках з історії європейської інтеграції, права Європейського Союзу, навчальних посібниках, монографіях, наукових статтях та в іншій науковій і навчально-методичній літературі та додатково рекомендований викладачем. Методичні матеріали повинні передбачати можливість проведення самоконтролю з боку аспіранта.

Самостійна робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися в науковій бібліотеці Університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також в домашніх умовах. У необхідних випадках ця робота проводиться відповідно до заздалегідь складеного графіка, що гарантує можливість індивідуального доступу аспіранта до необхідних дидактичних засобів.

Формами самостійної роботи аспіранта є:

- письмове виконання домашніх завдань;
- засвоєння теоретичного матеріалу за темами практичних занять;
- доопрацювання матеріалів лекцій;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- есе за вузькоспеціальною проблематикою;
- створення портфоліо навчального курсу та його презентація;
- написання рефератів, повідомлень та їх презентація;
- підготовка та опублікування наукових статей, тез наукових доповідей;
- участь у науково-практичних конференціях;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- узагальнення судової практики;

- коментування джерел права Європейського Союзу;
- інші форми роботи.

Вибір аспірантом видів самостійної роботи здійснюється за власними інтересами та узгоджується з викладачем, який виконує організацію, контроль та оцінку якості її виконання.

Навчальний матеріал, який згідно із робочим навчальним планом має бути засвоєний студентами в процесі самостійної роботи, вноситься в суму балів поточного контролю разом із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

6. Інформаційне забезпечення самостійної роботи здобувачів

Нормативно-правові акти та міжнародні договори

Договір про Європейський Союз від 07.02.1992. URL: https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf.

Договір про функціонування ЄС від 25.03.1957. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT>.

Амстердамський договір від 02.10.1997. URL: https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_en.pdf.

Директива 2003/109/ЄС про статус громадян третіх країн, що проживають на постійній основі в ЄС від 25.11.2003. *Офіційний вісник*. L 16, 23.1.2004. С. 44–53.

Директива 2004/38/ЄС про право громадян Союзу і членів їхніх родин вільно пересуватися та проживати в межах територій держав-членів від 29.04.2004. *Офіційний вісник*. L 158, 30.4.2004, р. 77–123.

Директива 2008/115/EC про спільні стандарти та процедури у державах-членах щодо повернення громадян третіх країн, що перебувають на незаконних підставах, від 16.12.2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32008L0115>

Директива 2009/52/EC, що запроваджує мінімальні стандарти щодо санкцій та заходів проти працедавців громадян третіх країн, що незаконно перебувають, від 18.06.2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32009L0052>

Директива 2011/36 про попередження та боротьбу з торгівлею людьми та захист її жертв від 05.04.2011. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>

Директива 2011/95/EU про стандарти для кваліфікації громадян третіх країн або осіб без громадянства як осіб, які потребують міжнародного захисту, уніфікованого статусу біженців та осіб, що потребують додаткового захисту та про зміст наданого захисту від 13.12.2011. *Офіційний вісник*. L 337, 20.12.2011. С. 9–26.

Директива 2011/98 про єдину процедуру звернення за єдиним дозволом для громадян третіх країн на проживання та роботу на території держав-членів і про єдиний перелік прав працівників третіх держав, що проживають в державах-членах на законних підставах від 13.12.2011. *Офіційний вісник*. L 343, 23.12.2011. С. 1–9.

Директива 2012/29/EU, що запроваджує мінімальні стандарти прав, підтримку та захист жертв злочинів від 25.10.2012. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32012L0029>

Директива 2013/32/EU про загальні процедури надання та позбавлення міжнародного захисту від 26.06.2013. *Офіційний вісник*. L 180, 29.6.2013. С. 60–95.

Директива 2013/33/EU про стандарти прийому шукачів міжнародного захисту від 26.06.2013. *Офіційний вісник*. L 180, 29.6.2013. С. 96–116.

Конвенція, що імплементує Шенгенську угоду між урядами країн Союзу Бенілюкс, ФРН та Французької Республіки про поступове скасування перевірок на спільних кордонах від 19.06.1990. *Офіційний вісник*. 2000. L. 239. С. 19-62.

Лісабонський договір від 13.12.2007. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2007:306:TOC>.

Ніццький договір від 26.02.2001. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12001C/TXT>.

План дій з лібералізації візового режиму для України від 22.11.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001

План заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другої сторони, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017. № 1106. *Офіційний вісник України*. 2018. № 24. Ст. 852.

Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 15. Ст. 1028.

Про основні засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України від 01.07.2010. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 40. Ст. 1452.

Про Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції : Постанова Кабінету Міністрів України від 04.10.2017. № 759. *Офіційний вісник України*. 2017. № 84. Ст. 2565.

Регламент 2019/1896 про Європейську прикордонну і берегову охорону від 13.11.2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1573722151667&uri=CELEX:32019R1896>

Регламент 2016/399 «Кодекс ЄС про норми, що регламентують рух осіб через кордони» від 09.03.2016. (Шенгенський кодекс про кордони). URL:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02016R0399-20170407>.

Регламент 2016/794 від 11.05.2016 про Агентство Європейського Союзу із співробітництва у сфері правоохоронної діяльності (Європол) та заміну і скасування рішень Ради ЄС 2009/371/ЈНА, 2009/934/ЈНА, 2009/935/ЈНА, 2009/936/ЈНА і 2009/968/ЈНА. *Офіційний вісник*. L 135. С. 53 – 114.

Регламент 2017/2226, що запроваджує систему «в'їзду/виїзду» для реєстрації даних про в'їзд та виїзд та відмов у в'їзді громадян третіх країн, що перетинають зовнішні кордони держав-членів, та визначає умови доступу до системи «в'їзду/виїзду» у правоохоронних цілях, що змінює Конвенцію, яка імплементує Шенгенську угоду та відповідні регламенти, від 30.11.2017.

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32017R2226>

Регламент 2018/1240 про запровадження Європейської інформаційної системи авторизації подорожей (ETIAS) від 12.09.2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1240>

Регламент 2018/1727 від 14.11.2018 про Агентство Європейського Союзу з питань співробітництва в галузі кримінального правосуддя, який замінює та скасовує рішення Ради ЄС 2002/187/ЈНА. *Офіційний вісник*. L 295. С. 138 – 183.

Регламент 2018/1806, що визначає перелік третіх країн, громадяни яких повинні мати візи при перетині зовнішніх кордонів, і країн, громадяни яких звільняються від такої вимоги, від 14.11.2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1806>.

Регламент 2018/1860 про використання Шенгенської інформаційної системи з метою повернення громадян третіх країн, що незаконно перебувають, від 28.11.2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018R1860>

Регламент 439/2010 від 19.05.2010 р. про заснування Європейського офісу з підтримки притулку. *Офіційний вісник*. L 132. 29.05.2010. С. 11–28.

Регламент 492/2011 про свободу руху працівників у межах Союзу від 05.04.2011. *Офіційний вісник*. L 141, 27.5.2011. С. 1–12.

Регламент 603/2013 про запровадження «Євродак» для порівняння відбитків пальців від 26.06.2013. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32013R0603>

Регламент 604/2013, що визначає критерії і механізми визнання держави-члена, відповідальної за перевірку запиту про надання міжнародного захисту, поданого громадянами третіх країн або особами без громадянства в одній із держав-членів, від 26.06.2013. *Офіційний вісник*. L 180, 29.6.2013. С. 31–59.

Регламент 767/2008 щодо Візової інформаційної системи та обміну даними між державами-членами щодо довготермінових віз від 09.07.2008. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32008R0767>.

Регламент 810/2009 про Візовий кодекс ЄС від 13.07.2009. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32009R0810>.

Регламент Європейської Комісії 635/2006 про скасування Регламенту Європейської Комісії 1251/70 про право працівників залишатися на території держави-члена після завершення трудової діяльності від 29.06.1970 від 25.04.2006. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX%3A32006R0635>

Регламент Ради 168/2007 від 15.02.2007 про заснування Агенції ЄС із захисту фундаментальних прав. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32007R0168>.

Угода між урядами країн Союзу, Бенілюкс, ФРН та Французької Республіки про поступове скасування перевірок на спільних кордонах від 14.06.1985. *Офіційний вісник*. 2000. L. 239. С. 13–18.

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з другої сторони, 2014. *Офіційний вісник України*. 2014. № 75. Ст. 212.

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про реадмісію осіб від 18.06.2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_851

Угода між Україною та Європейським Співтовариством про спрощення оформлення віз від 18.06.2007 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_850

Хартія основоположних прав Європейського Союзу від 07.12.2000. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=EN>.

Основна література

Європейське право: Право Європейського Союзу: підручник: у трьох книгах / За ред. В. І. Муравйова. Київ: Ін Юре, 2015. 312 с.

Макаруха З. М. Правові засади діяльності Європейського Союзу у сфері забезпечення простору свободи, безпеки та юстиції : монографія. Львів : Астролябія, 2011. 543 с.

Макаруха З. М. Правові засади заснування та розвитку простору свободи, безпеки та юстиції в рамках Європейського Союзу: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.11; Київ. нац. ун-т імені Т. Шевченка. Київ, 2011. 543 с.

Мушак Н. Правові засади функціонування Шенгенського простору: монографія. Одеса : Фенікс, 2017. 442 с.

Основи права Європейського Союзу : підручник / [Л. І. Адашис, Т. М. Анакіна, С. М. Вихрист та ін.] ; за заг. ред. Т. Л. Сироїд ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 590 с.

Поліванова О. М. Правове регулювання свободи пересування фізичних осіб у Європейському Союзі : дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 233 с.

Право Європейського Союзу : норм. матеріали / упоряд. : І. В. Яковюк, Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк. Харків : Право, 2019. 500 с.

Право Європейського Союзу: Підручн. / За ред. Р. А. Петрова. К.: Істина, 2019. 392 с.

Право Європейського Союзу: основи теорії : підручник / [Т. М. Анакіна, Т. В. Комарова, О. Я. Трагнюк, І. В. Яковюк та ін.] ; за ред. І. В. Яковюка. Харків : Право, 2019. 360 с.

Чуєнко В. І. Праве регулювання статусу біженців в Європейському Союзі: сучасний стан і перспективи розвитку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Х., 2018. 235 с.

Додаткова література

Комарова Т.В. Суд Європейського Союзу: розвиток судової системи та практики тлумачення права ЄС: монографія. Харків: Право, 2018. 528 с.

Миграционное право Европейского Союза : учебник / под ред. А. С. Четверикова. Москва : Проспект, 2018. 368 с.

Міжнародна термінологія у сфері міграції: українсько-англійський тлумачний словник. Київ : Міжнародна організація з міграції, 2015. 100 с.

Поглиблення відносин між ЄС та Україною: Що, чому і як? / за ред. М. Емерсона, В. Мовчан. Вид. 2-е. Брюссель (CEPS), Київ (Ін-т економічних досліджень і політичних консультацій), 2018. 288 с.

Сірант М. М. Статус біженців у Європейському Союзі: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Київ, 2008. 234 с.

Терещенков А. М. Міжнародно-правові аспекти регламентації трудової міграції в країнах-членах ЄС. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2016. № 1. С. 179–183.

Філіпова Н. В. Соціальний захист трудових мігрантів у країнах ЄС та в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 1 (43). С. 378–385.

Яковюк І. В. Правові основи інтеграції до ЄС: загальнотеоретичний аналіз: монографія. Харків: Право, 2013. 760 с.

EU Law: Text, Cases and Materials / Paul P. Craig, Gráinne De Búrca. Oxford : Oxford University Press, 2015. 1198 p.

European Migration Law / Eds. Pieter Boeles, Maarten den Heijer, Gerrie Lodder, Kees Wouters. 2nd edition. Intersentia, 2014. 458 p.

Електронні ресурси

<http://europa.eu> — Офіційна сторінка Європейського Союзу

<http://www.eurotreaties.com/eurotexts.html> тексти установчих договорів Європейського Союзу

www.minjust.gov.ua/file/23491 — Консолідовані версії Лісабонського договору (українською мовою)

<http://www.europarl.europa.eu> — офіційна сторінка Європейського Парламенту

<http://ec.europa.eu> — офіційна сторінка Європейської Комісії

https://ec.europa.eu/home-affairs/index_en — «Міграція та внутрішні справи», Офіційний портал Європейської Комісії

<http://www.consilium.europa.eu> — офіційна сторінка Ради Європейського Союзу

<http://www.curia.europa.eu> — офіційна сторінка Суду Справедливості Європейського Союзу

<https://minjust.gov.ua/acquis-communautaire> — акти *acquis* ЄС,
перекладені українською мовою

<https://pulse.eu-ua.org> – прогрес виконання Угоди про асоціацію

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html> — пошукова система
нормативних актів ЄС

<https://eu-ua.org> – Євроінтеграційний портал

http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – Представництво
Європейського Союзу в Україні

<http://eulawanalysis.blogspot.com/> – аналітичні огляди з міграційного
права ЄС «EU Law Analysis»

<http://www.europeanmigrationlaw.eu> – інформаційний портал «European
Migration Law»

<https://www.refworld.org.ru/> – інформаційний аналітичний портал «Refworld»